

heden, men til indehaverens eget brug — eller til brug for den store kreds af personer i virksomhederne, som under en detaileddsafgift måtte udstyres med legitimationskort — herunder f. eks. chauffører — har afgiftskontrollen kun meget ringe mulighed for at efterspore et sådant misbrug af bestemmelserne. Er indkøbsbilaget ikke fremlagt ved virksomhedens regnskab, og er det afgiftsfri indkøb ikke indført i dette, er der i realiteten ingen mulighed for at afsløre misbruget.

17. Resultatet af de ovenfor anførte betragtninger må blive, at man ikke på forsvarelig måde kan praktisere en detaileddsafgift, der fritager erhvervslivet for afgift af sine hjælpemidler i samme omfang som en merværdiafgift. Spørgsmålet er så, hvordan man kunne trække grænsen mellem køb, som kunne foretages afgiftsfrit, og køb, som under alle omstændigheder skulle ske i beskattet stand.

Dette kræver meget nøje overvejelser, men man kan vel sige, at det ville være vanskeligt at finde et kriterium, der væsentligt afviger fra det, der anvendes under engrosomsen — og som også var foreslået i detaileddsforslaget fra 1962. Herefter ville kun driftsmidler og hjælpepestoffer, der anvendes til produktionen i snævrere forstand, blive fritaget for afgift. Det vil dog måske være muligt at udvide fritagelsen til også at omfatte indkøb til industriens og håndværkets interne transport og egentlige lagerfunktioner. Det må imidlertid også overvejes, om det vil være sagligt og politisk rimeligt at udvide industriens og håndværkets adgang til at indkøbe driftsmidler afgiftsfrit under en detaileddsafgift, når det betænkes, at resultatet for landbruget under en sådan afgift — såfremt dets enkelte bedrifter friholdes for registrering — uvægerligt bliver, at dets afgiftsfritagelse for driftsmidler begrænses i forhold til de gældende regler.

18. Det er under enhver form for omsætningsafgift af betydning for kontrollen at have kendskab til den samlede størrelse af virksomhedernes indkøb for derved at have mulighed for at foretage et skøn over, om hele omsætningen er afgiftsberigtiget.

Det har været anført, at merværdiafgiften

i denne henseende har den fordel fremfor detaileddsafgiften og andre enkeltledsafgifter, at den på en vis måde er selvkontrollerende. Man har herved sigtet til, at virksomhederne ved opgørelsen af deres afgiftsregnskab har ret til at foretage fradrag for afgiften af deres indkøb, og at de derfor ville være interesserede i at sikre sig afgiftsfakturaer fra leverandørerne og føre et omhyggeligt regnskab over indkøbene for derigennem at sikre sig fradragsretten for den af det tidligere omsætningsled opkrævede afgift. Leverandørerne vil samtidig være stærkt opfordrede til at indføre de pågældende fakturaer i deres afgiftsregnskaber, da afgiftskontrollen vil have let ved på grundlag af fakturaudskrifter hos køberne at kontrollere, at afgiftsberigtigelse har fundet sted hos sælgeren.

Det er klart, at man ikke må lægge for meget i denne påståede selvkontrol, for så vidt som den, der virkelig ønsker at undrage sig afgift, altid vil se sin reelle interesse i at undgå at indføre indkøbsfakturaerne i sit regnskab. Der er imidlertid næppe tvivl om, at det rent psykologiske moment — dette, at man ved at bogføre sin indkøbsfaktura får et fradrag — vil spille en afgørende rolle i mange tilfælde. Det er derfor sikkert rigtigt, at virksomhedernes opgørelse af indkøbene under merværdiafgiften almindeligvis vil være et godt *udgangspunkt* for kontrollen med, at der er betalt afgift af hele salget. Dette suppleret med adgang til, hvor det skønnes fornødent, at indhente oplysninger om leverancerne hos leverandørerne skønnes at kunne give tilstrækkelig effektiv kontrol med afgiftserlæggelsen.

Under detaileddsafgiften, hvor varerne overføres afgiftsfrit indtil det led, der skal berigtige afgiften, er det meget vanskeligt at kontrollere størrelsen af de indkøb, der er foretaget i ubeskattet stand. Kontrollen vil kun kunne foretages på grundlag af oplysninger fra virksomhedens leverandører, og det er ikke altid, at kontrollen vil kunne finde frem til disse, fordi virksomheden kan have foretaget indkøb i ubeskattet stand hos andre leverandører end dem, der fremgår af virksomhedens indkøbsregnskab. Dette er årsagen til, at man i detaileddsforslaget fra 1962 havde foreslået en automatisk oplysningspligt for *enhver* registreret virksomhed, således at der hvert år til afgiftsmyndighe-